

2. Суспільна небезпечність діяння – фундаментальна ознака поняття «кримінальне правопорушення». URL: <https://cutt.ly/KJo2hah> (Дата звернення: 27.05.2022).

3. Химинець В. В. Інноваційність – важлива ознака сучасної освіти. URL: <https://cutt.ly/SJo9pFF> (Дата звернення : 27.05.2022).

4. Шиян А., Войтович О. Візуалізація навчання як вимога сьогодення та умова якісної освіти. *Актуальні питання сучасної науки та освіти*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 червня 2021 року. Львів : Львівський науковий форум, 2021. Част. 1. С. 39-42. URL: <https://cutt.ly/wJo96CJ> (Дата звернення : 27.05.2022).

Боженко Яна – здобувач ступеня вищої освіти бакалавра факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: сучасні інноваційні технології навчання на уроках української літератури.

Науковий керівник – старший викладач Пойда О. А.

Інна Валідуда

СТРІЧКА ЧАСУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІКТ-КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ В СИСТЕМІ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку психолого-педагогічної та методичної науки склалися об'єктивні передумови для розв'язання проблеми нових підходів до методичного забезпечення шкільної гуманітарної освіти, в т. ч. і літературної. Це зумовлено гострою потребою суспільства у всебічно розвинених фахівцях з високим рівнем креативності, творчим потенціалом, багатим духовно-емоційним досвідом, сформованою загальною культурою. Особливу роль тут відіграє сучасний підхід до

60

навчання гуманітарних предметів, зокрема української літератури в основній школі [1, с. 32].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні питання впровадження компетентнісного підходу в освітній процес активно розробляють науковці-педагоги: І. Бех, О. Савченко, О. Пошетун, О. Овчарук, К. Баханов та інші. У методиці навчання літератури до проблем формування компетентностей зверталися відомі вчені й методисти: В. Шуляр (методична компетентність та конструювання компетентнісно-діяльнісного уроку літератури), А. Фасоля (особистісно зорієнтоване навчання), Г. Токмань (діалогічність уроку літератури), А. Лісовський (аналіз художніх творів), О. Ісаєва (формування компетентного учня-читача).

Але проблема формування ключових компетентностей на уроках української мови та літератури за допомогою інноваційних методів навчання продовжує залишатися актуальною. Сучасному учневі треба не в готовому вигляді подати тему, а навчити осмислювати її, а він вже потім шукатиме інформацію, яка допоможе вирішити проблему. Актуальним питанням наразі є впровадження інноваційних технологій в процес навчання, зокрема в систему літературної освіти. Серед великої кількості ІКТ-методів навчання належної уваги потребує і використання «стрічки часу» як засобу формування ІКТ-компетентностей учнів на уроках української літератури.

Мета статті полягає у вивченні стрічки часу як засобу формування ІКТ-компетентностей школярів у системі літературної освіти.

Виклад основного матеріалу. На основі постулатів Концепції Нової української школи визначено, що навчальний процес має здійснюватися на основі компетентнісного підходу. Аналіз використаної літератури дає підстави говорити, що визначальними категоріями компетентнісного навчання є поняття «компетенція» та «компетентність». Звернувшись до «Нового тлумачного словника української мови» поняття «компетенція» трактується як «добра обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи, особи» [5, с. 874], а слово «компетентний»

визначено так: «1) який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий; який ґрунтується на знанні; кваліфікований; 2) який має певні повноваження; повноправний, повновладний» [5, с. 874]. Дослідники [2, с. 85] під поняттям «компетентнісний підхід» розуміють спрямованість освітнього процесу на досягнення результатів, якими є ієрархічно підпорядковані ключова, загальнопредметна і предметна (галузєва) компетентності.

У нашому дослідженні інформаційно-комунікаційну компетентність ми будемо розуміти як здатність особистості орієнтуватися в потоці інформації, вміння працювати з різними видами інформації, знаходити й відбирати необхідний матеріал, класифікувати його, узагальнювати, критично до нього ставитися, на основі здобутих знань вирішувати будь-яку інформаційну проблему, що пов'язана з професійною діяльністю. Вона є основним компонентом інформаційної культури, що, у свою чергу, є частиною загальної культури особистості й використовується як одна з цілей професійного навчання вчителів [3, с. 3]. Використання інноваційних методів під час вивчення української літератури найбільш повно забезпечує комфортні, безконфліктні й сприятливі умови розвитку особистості, всебічно реалізує їх природний потенціал, виховує особистість, здатну до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення.

Актуальним питанням наразі є впровадження інноваційних технологій в процесі навчання, зокрема для вивчення літературної освіти. Серед великої кількості ІКТ-методів навчання належної уваги потребує і використання «стрічки часу» як засобу формування ІКТ-компетентностей учнів у системі літературної освіти.

Робота зі стрічкою (лінією) часу належить до традиційних прийомів формування хронологічних уявлень та вмінь поряд зі складанням хронологічних та синхроністичних таблиць. «Цей засіб наочного навчання дає змогу формувати уявлення про лінійність, незворотність часу, різні категорії часу (століття, тисячоліття, еру) за допомогою графічних образів.

Він дає змогу проілюструвати поняття послідовності та тривалості історичних подій і процесів конкретними графічними зображеннями» [4].

Звертаємо увагу на те, що стрічки часу широко використовуються в електронних підручниках як окремий тип інтерактивних моделей. Є також декілька онлайн-сервісів зі створення стрічок часу. Розглянемо деякі з них:

1. Сервіс «My Nistro» – це відмінний сервіс для створення стрічок часу, власних історій, оповідань про подорожі за допомогою фотографії, тексту і відео та відображення їх на карті.

2. Сервіс «Timetoast» – сервіс для створення онлайн «стрічки часу», що дозволяє розміщувати події у хронологічному порядку. Лінія (шкала, стрічка, лінійка) часу служить для створення тимчасово-подієвих лінійок. На лінійку часу наносяться події, таким чином отримуємо історію розвитку події, особистості, епохи і т. п.

3. Сервіс «Timeline.JS» – це дуже проста в користуванні, абсолютно безкоштовна програма для створення «стрічки часу». Цікава тим, що є єдиним програмним засобом, який дозволяє створювати україномовні тайм-лайни.

4. Сервіс «Tiki-Toki» – функціональний стильний ресурс для створення красивих інтерактивних хронік з використанням технології 3D.

5. Сервіс «Histography». Цей сайт автоматично графічно відображує послідовність певних історичних подій, роки життя видатних особистостей, здійснення наукових відкриттів у межах обраного періоду тощо [4].

6. За допомогою зручного онлайн-сервісу «Time.Graphics» можна унаочнити певний проміжок часу і показати хронологію подій.

Пропонуємо розроблену нами стрічку часу життєтворчості відомої української модерністської письменниці – Ольги Кобилянської – за допомогою онлайн-сервісу «Time.Graphics», в якому можна унаочнити певний проміжок часу і показати хронологію подій (рис. 1). Подано посилання на стрічку часу – <https://time.graphics/line/579003>.

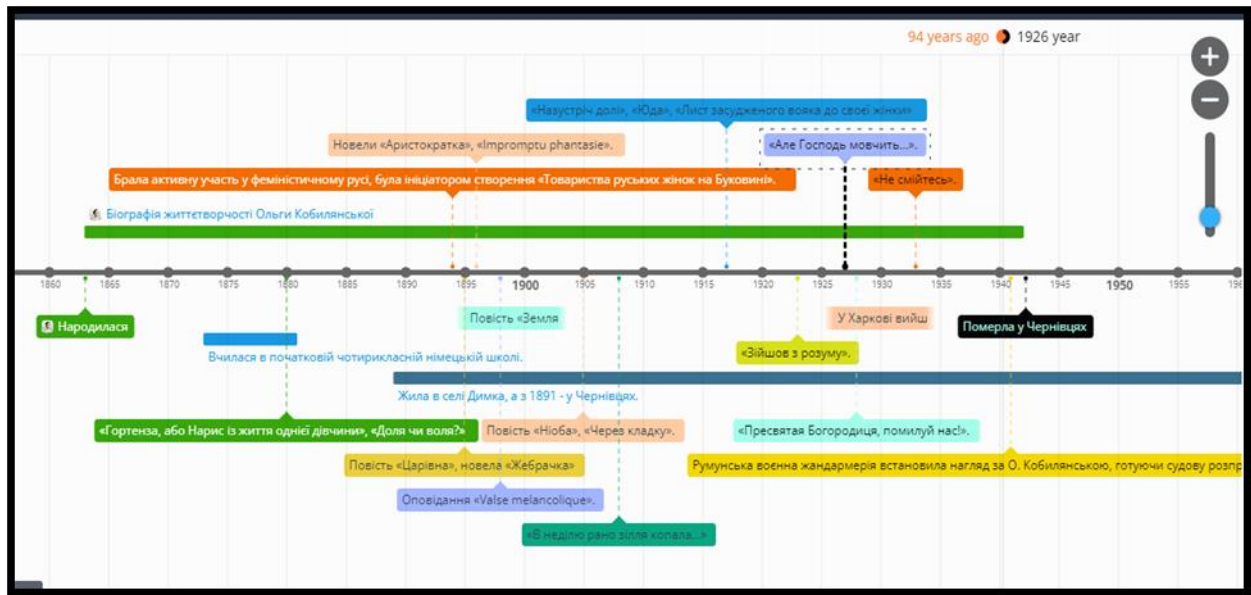

Рис. 1. Стрічка часу життєтворчості Ольги Кобилянської на етапі створення за допомогою онлайн-сервісу *time.graphics*.

Отже, є ряд сервісів, які можна використати для побудови стрічки часу, яка наразі є актуальним інноваційним методом при навчанні української літератури.

Висновки. Проведений теоретичний аналіз формування ключових компетентностей учнів шляхом використання інформативно-комунікативних технологій на уроках української літератури. Аналіз використаної літератури дає підстави говорити, що визначальними категоріями компетентнісного навчання є поняття «компетенція» та «компетентність». Проаналізовано інтерактивні стрічки часу в навчанні української літератури, зокрема наголошено на тому, що актуальним питанням наразі є впровадження інноваційних технологій в процесі навчання, зокрема для вивчення літературної освіти. Робота зі стрічкою (лінією) часу належить до традиційних прийомів формування хронологічних уявлень та вмій поряд зі складанням хронологічних та синхроністичних таблиць. Звертаємо увагу на те, що стрічки часу широко використовуються в електронних підручниках як окремий тип інтерактивних моделей. Є також декілька онлайн-сервісів зі

створення стрічок часу, серед яких відзначаємо: сервіси «My Histro», «Timetoast», «Timeline.JS», «Tiki-Toki», «Histogramy», «Time.Graphics». Впевнені, що візуальна інформація швидше систематизується, а кольорові образи завдяки включенню емоційної складової краще сприймаються. Тому варто використовувати різні стрічки часу для вивчення хронологічних дат в літературі, зокрема під час вивчення біографії письменника. Переконані, що саме використання інноваційних методів на уроках української літератури найбільш повно забезпечує комфортні, безконфліктні й сприятливі умови розвитку особистості, всебічно реалізує їх природний потенціал, виховує особистість, здатну до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення.

Література

1. Барановська О. В. Інформаційні компетентності учнів як дидактична категорія. *Біологія і хімія в школі*. 2004. № 6. С. 32-37.
2. Бібік Н. М., Єрмаков І. Г., Овчарук О. В. Компетентнісна освіта – від теорії до практики. Київ: Плеяда, 2005. 120 с.
3. Мартинчук Н. Інтерактивні технології – шлях до формування читацьких компетенцій. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах*. 2009. № 6. С. 3-5.
4. Програма для створення стрічки часу. Спеціалізована комп'ютерна програма «стрічка часу». URL: <https://bolcheknig.ru/uk/russkijj-yazyk/programma-dlya-sozdaniya-lenty-vremeni-specializirovannaya-kompyuternaya-programma-lenta-vremeni/>.
5. Яременко В. Новий тлумачний словник української мови. У 3-х т. Т. 1: А-К / Укладачі: В. Яременко, О. Сліпушко. Київ, 2006. 926 с.

Валідуда Інна – здобувач ступеня вищої освіти бакалавра факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: особливості застосування ІКТ у навчанні філологічних дисциплін.

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, асистент Петрович О. Б.

Віта Власова

ЗАСТОСУВАННЯ КАРТ ПАМ'ЯТІ (MINDMAPS) ДЛЯ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Сучасна освіта ґрунтується на творчих, інтелектуальних, інноваційних технологіях, які здатні підвищити ефективність діяльності дітей різного віку. Відомо, що більшість інформації засвоюється за допомогою візуалізації даних, їх структурування та відтворення. Саме це зумовило створенню диференційних додатків та засобів, які надають допомогу у вивченні української літератури. Однією з таких технологій є карти пам'яті (MindMaps), що сприяє активізації різноманітних каналів сприймання навчального матеріалу. Цей різновид роботи з'явився відносно нещодавно, проте за останні декілька років швидко розповсюдився та зайняв чільні позиції у процесі навчання. Актуальність дослідження полягає в глибшому дослідженні різновидів карт пам'яті, етапів створення та ситуацій для їх використання на уроках української літератури.

Мета статті – з'ясувати можливості використання карт пам'яті на уроках української літератури для розвитку критичного мислення школярів.

Кarti пам'яті є доцільним методом навчання на уроках української літератури, адже вони відзначаються своєю універсальністю і структурованістю. Це цікавий спосіб візуалізації інформації у вигляді схем та асоціацій, завдяки ній відбувається активізація пам'яті, що є основним критерієм навчання.